

ประเพณีสองศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

กรณีศึกษา : ชุมชนตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเพณีสองศาสนาในชุมชนตะโหมด การมีส่วนร่วมของชุมชนในประเพณีสองศาสนา ประเพณีสองศาสนาที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน และแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีสองศาสนาในชุมชนตะโหมด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม สำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำศาสนาทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ผู้นำชุมชนทั้งชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิม ประชาชนชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีสองศาสนา และชาวบ้านทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการโดยการนำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนตะโหมดเป็นชุมชนสองศาสนาที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีสองศาสนา เป็นประเพณีที่มีการสืบทอดมายาวนานหลายชั่วอายุคน โดยประเพณีสองศาสนาจะให้ความสำคัญการนับถือบรรพบุรุษ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการทำบุญร่วมกันระหว่างชาวบ้านทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ซึ่งชาวบ้านทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมจะให้ความสำคัญกับประเพณีสองศาสนาเป็นอย่างมาก โดยจะจัดขึ้นในวันที่ 15 เมษายนของทุกปี สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในประเพณีสองศาสนา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ การติดต่อประสานงาน การจัดเตรียมอาหาร และการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณี โดยอาหารของไทยพุทธที่จัดเตรียมจะเป็นอาหารที่ไม่ผิดต่อหลักศาสนาอิสลาม หลังจากเสร็จพิธีของทั้งสองศาสนา ชาวบ้านทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมก็จะมานั่งรับประทานอาหารร่วมกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยชาวบ้านจะนำบุตรหลานมาร่วมพิธีด้วย ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีสองศาสนา นอกจากนี้ยังมีคนจากภายนอกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอีกด้วย จากการมีส่วนร่วมของชุมชนในประเพณีสองศาสนาได้ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน กล่าวคือ ประเพณีสองศาสนาเป็นประเพณีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจชาวบ้านทั้งสองศาสนาเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี และนำไปสู่ความร่วมมือของคนในชุมชนทั้งสองศาสนาในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมการพัฒนาชุมชน โดยมีสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมด้วย สำหรับแนวทางในการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีสองศาสนา ได้แก่ การปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของประเพณีสองศาสนา การนำเรื่องราวของประเพณีสองศาสนาไปจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับชุมชนสองศาสนา และการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักประเพณีสองศาสนา

ประโยชน์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การได้องค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีสองศาสนาในชุมชนตะโหมด การมีส่วนร่วมของชุมชนในประเพณีสองศาสนา ประเพณีสองศาสนาที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน และแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีสองศาสนาในชุมชนตะโหมด ตลอดจนชุมชนตะโหมดสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการส่งเสริมประเพณีสองศาสนา อีกทั้งชุมชนตะโหมดยังสามารถเป็นชุมชนต้นแบบให้กับชุมชนสองศาสนาอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมในการนำองค์ความรู้หรือแนวคิดไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนสองศาสนาที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี